

MATERIAŁY EDUKACYJNE DO FILMU „NAJŚWIĘTSZE SERCE”

Serce, które widzi

Scenariusz lekcji religii dla szkół średnich na podstawie filmu

Najświętsze Serce

Niniejszy scenariusz jest propozycją, którą nauczyciel może dowolnie zrealizować, dostosowując zakres treści oraz metody i środki do potrzeb oraz możliwości uczniów. Warto się zapoznać ze scenariuszem przed obejrzeniem filmu, by przygotować odpowiednie pomoce i samych uczestników. W razie potrzeby materiał można rozłożyć na dwie jednostki lekcyjne.

Cele katechetyczne – wymagania ogólne

- poszerzenie i utrwalenie treści ukazanych w filmie *Najświętsze Serce*;
- pogłębienie wiedzy uczniów na temat wizerunku Najświętszego Serca Pana Jezusa i objawień św. Małgorzacie Marii Alacoque;
- ukazanie kultu Najświętszego Serca Pana Jezusa i związanych z nim form pobożności;
- uświadomienie owoców duchowych kultu Najświętszego Serca Pana Jezusa;
- zachęta do praktykowania pobożności związanej z Najświętszym Sercem Jezusa jako źródłem Bożej miłości i duchowej przemiany.

Treści – wymagania szczegółowe

Uczeń na podstawie filmu i posiadanej wiedzy:

- wylicza wydarzenia i postaci zaprezentowane w filmie *Najświętsze Serce*;
- swoimi słowami opowiada o objawieniach św. Małgorzacie Marii Alacoque ukazanych w filmie;
- opisuje wizerunek Najświętszego Serca Pana Jezusa i omawia jego elementy;
- streszcza biblijne fragmenty związane z sercem (Sercem Jezusa, ale także symboliką serca);
- wyjaśnia znaczenie słów Jezusa, że jest „cichy i pokorny sercem”;
- wykazuje podobieństwo pomiędzy św. Małgorzatą Marią Alacoque a Maryją;
- potrafi wymienić jedną z obietnic Jezusa przekazanych przez św. Małgorzatę Marię Alacoque;

- odwołując się do wybranej historii z filmu, uzasadnia, że Serce Jezusa jest ratunkiem dla świata;
- wymienia trzy postaci świętych lub papieży związane z kultem Najświętszego Serca Jezusa;
- odróżnia wizerunek Serca Jezusa na obrazie G. Desvallieresa od innych przedstawień;
- odnosząc się do wybranej postaci z filmu, wskazuje zasadność słów św. Augustyna: „Niespokojne jest serce nasze póki nie spocznie w Tobie”;
- wyjaśnia stwierdzenie papieża Benedykta XVI, że Najświętsze Serce Jezusa to serce, które widzi;
- omawia związek Najświętszego Serca Jezusa z Eucharystią;
- wyjaśnia, czym był „znak ochronny” i uzasadnia potrzebę upowszechniania go w dzisiejszym świecie;
- odróżnia obraz Najświętszego Serca Jezusa od obrazu Jezusa Miłosiernego;
- wskazuje różnicę w duchowej drodze św. Jana Apostoła i Longina.

Modlitwa

Akt miłości

Boże, choć Cię nie pojmuję,

Jednak nad wszystko miłuję.

Nad wszystko, co jest stworzone,

Boś Ty dobro nieskończone.

Wprowadzenie

Minidyskusja

6.23-11.25 – historia Darii Krawczyk (po przeszczepie serca). Po obejrzeniu filmu uczniowie proponują stany i emocje towarzyszące bohaterce przed przeszczepem oraz po (warto zapisywać odpowiedzi na tablicy, dodatkowo można robić to w narysowanym/wyświetlonym na tablicy przepołowionym sercu).

Alternatywne propozycje

- Nauczyciel może znaleźć zbliżony treścią film lub historię osoby po przeszczepie serca. Zamiast dyskusji uczniowie mogą zaproponować własne tytuły dla poznanej historii. W razie braku pomysłów można zainspirować uczniów tytułami, np. *Nowe życie*, *Druga szansa*, *Ciąg dalszy nastąpi* itp.
- Uczniowie proponują jak najwięcej związków frazeologicznych ze słowem „serce” (np.: złote serce, wielkie serce, serce z kamienia, gołębie serce, miękkie serce, serce na dłoni, człowiek bez serca, lwie serce, chwycić kogoś za serce, kamień spadł komuś z serca, lekko/ciężko na sercu, serce się kraje/ściska, złamane serce, podbić komuś serce, stracić serce do czegoś, z bijącym sercem/drzeniem serca, brać [sobie] coś do serca, pójść za głosem serca, porozmawiać od serca, oddać komuś/czemuś całe serce, mieć serce dla kogoś/czegoś, cios w samo serce).

Podsumowując pomysły, nauczyciel zwraca uwagę na to, że tak jak serce wskutek choroby czy wady może się domagać wymiany, zagrażając życiu człowieka, tak można powiedzieć, że wskutek grzechu pierworodnego każdy nosi wadę – skłonność do zła, które jeśli zwycięży w czyimś sercu, może odebrać życie wieczne, a i w życiu ziemskim nie pozwoli na pełnię szczęścia. Jest Serce, które pokonało zło, więc może pomagać przewycięzać je także nam.

(W przypadku skorzystania z alternatywnych rozwiązań, w podsumowaniu warto się skoncentrować na tym, że serce dosłownie i w przenośni jest centrum człowieka, organem kojarzącym się z życiem. Prawidłowe funkcjonowanie serca i jego bezpieczeństwo gwarantuje szczęście i przeciwnie – jakiegokolwiek negatywne sytuacje dotyczące serca wzbudzają niepokój).

Warto zapytać uczniów, który papież pojawił się na początku filmu, i odczytać fragment jego dokumentu *Dilexit nos* (wyjaśniając, że to encyklika papieża Franciszka o miłości ludzkiej i Bożej Serca Jezusowego, a sam tytuł oznacza: „umiłował nas” i są to – jak zwykle w przypadku dokumentów papieskich – pierwsze słowa dokumentu, zaczerpnięte z Listu do Rzymian):

W klasycznej świeckiej grece termin kardial oznacza to, co jest najbardziej wewnętrzne w ludziach, zwierzętach i roślinach. U Homera oznacza nie tylko centrum cielesne, ale także duszę i duchowy rdzeń istoty ludzkiej. W Iliadzie myśl i uczucie przynależą do serca i są sobie bardzo bliskie [2]. Serce jawi się tu jako centrum pragnienia i miejsce, w którym kształtują się ważne decyzje osoby [3]. U Platona, serce pełni funkcję niejako „syntetyzującą” to, co jest racjonalne oraz skłonności każdego, ponieważ zarówno władza wyższych zdolności, jak

i namiętności są przekazywane przez żyły, które zbiegają się w sercu [4]. Tak więc, od starożytności, zdawaliśmy sobie sprawę z tego, jak ważne jest postrzeganie istoty ludzkiej nie jako sumy różnych zdolności, ale jako świata duszy i ciała, z jednoczącym centrum, które nadaje znaczenie i ukierunkowanie wszystkiemu, czego dana osoba doświadcza (DN 3).

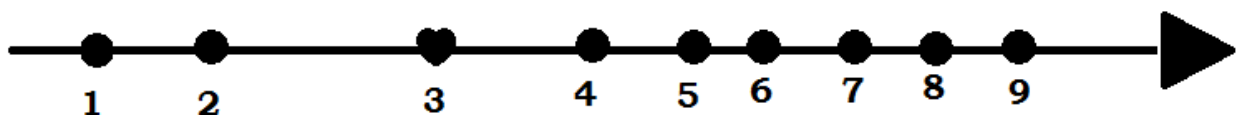
Następnie nauczyciel przybliży cel lekcji – pogłębienie wiedzy o kulcie Najświętszego Serca Pana Jezusa, roli św. Małgorzaty Marii Alacoque w szerzeniu tego kultu oraz ukazanie znaczenia Serca Jezusowego – gorejącego ogniska miłości – dla życia wiernych. Odwołuje się przy tym do stwierdzenia z filmu, że objawienia i to, czego doświadczyła żyjąca w XVII wieku siostra zakonna, było jak „przeszczep serca między Małgorzatą Marią a Jezusem”.

Rozwinięcie

Miniwykład

Nauczyciel podaje najważniejsze informacje o Najświętszym Sercu Jezusa – objawieniach, wizerunku, obietnicach Jezusa i św. Małgorzacie Marii Alacoque (warto w tym celu skorzystać z materiałów dla nauczyciela). Wypowiedzi towarzyszy prezentacja wizerunku Najświętszego Serca Jezusa.

Można zastąpić lub wzbogacić go prezentacją, na której jeden ze slajdów będzie zawierał oś czasu ukazującą rozwój kultu Serca Jezusowego.

1. XII wiek – początki duchowości Serca – średniowieczna mistyka cysterska; św. Bernard z Clairvaux (+1153) – rozważanie miłości Chrystusa objawionej w przebitym boku; rozwój duchowości pasyjnej – kontemplacja rany Serca jako źródła sakramentów; kult ma charakter kontemplacyjny i teologiczny, jeszcze bez osobnego święta.
2. XIII wiek – doświadczenia mistyczne – św. Gertruda Wielka (1256-1302) – wizje Serca Jezusa jako symbolu nieskończonej miłości; św. Mechtylda z Hackeborn (1241-1298) – modlitwy do Serca Jezusa; kult nadal prywatny, rozwijany w klasztorach (Helfta).

3. 1673-1675 – objawienia w Paray-le-Monial – objawienia dane św. Małgorzacie Marii Alacoque; Jezus prosi o: święto Najświętszego Serca, pierwsze piątki miesiąca, godzinę świętą, nabożeństwo wynagradzające; wsparcie: św. Klaudiusz de la Colombière; Początek publicznej formy nabożeństwa.
4. 1765 – pierwsze zatwierdzenie liturgiczne; Stolica Apostolska zatwierdza formularz Mszy i zbiór modlitw ku czci Serca Jezusowego (dla niektórych diecezji i zakonów).
5. 1856 – święto dla całego Kościoła; Pius IX rozszerza uroczystość Najświętszego Serca Jezusowego na cały Kościół. Kult staje się powszechny i liturgiczny.
6. 1899 – Akt poświęcenia świata; Leon XIII Encyklika *Annum Sacrum*; poświęcenie rodzaju ludzkiego Najświętszemu Sercu Jezusa.
7. 1928 – teologia wynagrodzenia – Pius XI Encyklika *Miserentissimus Redemptor*; rozwinięcie idei wynagrodzenia za grzechy świata.
8. 1956 – najważniejszy dokument teologiczny: Pius XII Encyklika *Haurietis Aquas*; systematyczne uzasadnienie biblijne i teologiczne kultu.
9. 1978 – obecnie – współczesne pogłębienie prawdy o Sercu Jezusa i kulcie; Jan Paweł II – ukazuje Serce Jezusa jako odpowiedź na kryzys miłości w świecie; Franciszek – podkreśla wymiar miłosierdzia, bliskości i czułości Serca Chrystusa.

Po tej prezentacji warto zapytać, kto z uczniów słyszał już o czymkolwiek z przekazanych treści lub uczestniczył w praktykach np. dziewięciu pierwszych piątków miesiąca. W razie potrzeby warto przypomnieć o tej praktyce.

Skojarzenia

Uczniowie otrzymują tabele z załącznika 2 z obietnicami przekazanymi przez Jezusa św. Małgorzacie Marii Alacoque i, przypominając sobie film *Najświętsze Serce*, zapisują, która z tych obietnic została zrealizowana w odniesieniu do poszczególnych bohaterów.

Lektura Biblii

Odczytanie fragmentu z Listu do Rzymian (Rz 8,35-39), do którego papież Franciszek nawiązał rozpoczynając dokument:

Któż nas może odłączyć od miłości Chrystusowej? Utrapienie, ucisk czy prześladowanie, głód czy nagość, niebezpieczeństwo czy miecz? Jak to jest napisane: Z powodu

Ciebie zabijają nas przez cały dzień, uważają nas za owce przeznaczone na rzeź. Ale we wszystkim tym odnosimy pełne zwycięstwo dzięki Temu, który nas umiłował. I jestem pewien, że ani śmierć, ani życie, ani aniołowie, ani Zwierzchności, ani rzeczy teraźniejsze, ani przyszłe, ani Moce, ani co wysokie, ani co głębokie, ani jakiegokolwiek inne stworzenie nie zdoła nas odłączyć od miłości Boga, która jest w Chrystusie Jezusie, Panu naszym.

Dyskusja: dlaczego serce jest symbolem miłości?

W razie trudności uczniów z odpowiedzią lub w celu uzupełnienia odpowiedzi można skorzystać z poniższych treści (przegląd od AI):

Główne powody, dla których serce symbolizuje miłość:

- Siedziba uczuć: Starożytne kultury (grecka, egipska) wierzyły, że to właśnie w sercu a nie w mózgu rodzą się najważniejsze emocje, w tym miłość i przywiązanie.
- Reakcje fizjologiczne: Zakochując się, odczuwamy przyspieszone bicie serca i ciepło, co wiąże się z produkcją dopaminy i innych hormonów. Obserwacja tych reakcji utrwaliła przekonanie o emocjonalnej funkcji serca.
- Kształt i kultura: Kształt serca, jaki znamy dzisiaj (odwrócony trójkąt z wcięciem), przypomina liście niektórych roślin (np. szczawiku), pośladki, a nawet skrzydła gołębia, co symbolizuje pożądanie i intymność.
- Symbolika religijna: W tradycji chrześcijańskiej „Serce Jezusa” jest symbolem miłości, miłosierdzia i ofiary, co wzmocniło znaczenie serca jako znaku oddania.
- Tradycja i popkultura: Od średniowiecza serce było motywem miłości dworskiej. Dziś jest wszechobecne w popkulturze, literaturze i biżuterii, stanowiąc najpopularniejszy znak uczuć, szczególnie w Walentynki.

Także w sensie biblijnym serce jest postrzegane jako centrum osobowości, intelektu, woli i życia duchowego, a nie tylko emocji. Stanowi „centrum dowodzenia”, w którym podejmuje się kluczowe decyzje, kształtuje zamiary i rodzą się myśli. Jest symbolem głębi człowieka, jego prawdziwej natury przed Bogiem oraz źródłem decyzji.

- Siedziba decyzji i woli: Serce (hebr. *leb*) to miejsce, gdzie rodzą się zamiary, podejmuje się decyzje i kieruje postępowaniem.
- Duchowe centrum: To ośrodek intelektualny i duchowy odpowiedzialny za relację z Bogiem, a nie tylko za uczucia.
- Symbolika „czystego serca”: Oznacza człowieka o niepodzielnych zamiarach, który szuka jedynie woli Bożej, bez dwulicowości.

- Stan serca: Biblia mówi o sercach twardych (niepodatnych na Boga) lub zranionych, ale też o sercach wiernych.
- „Strażnik życia”: Przypowieści Salomona 4,23 nakazują strzec serca, ponieważ to z niego „tryska źródło życia”.
- Serce Jezusa: Symbolizuje najwyższą miłość, miłosierdzie i gotowość do przebaczenia.

Serce w Biblii jest często poddawane ocenie Boga, który „bada serca” i przenika najgłębsze motywy ludzkiego postępowania.

Można dodać przykłady:

Ps 13,3

Dokąd w mej duszy będę przeżywał wahania,

a w moim sercu codzienną zgryzotę?

Jak długo mój wróg nade mnie będzie się wynosił?

2 Sm 7,3

Natan powiedział do króla: «Uczyń wszystko, co zamierzasz w sercu, gdyż Pan jest z tobą»

Analiza tekstów

Ez 36,26-27

I dam wam serca nowe i ducha nowego tchnę do waszego wnętrza, zabiorę wam serca kamienne, a dam wam serca z ciała. Ducha mojego chcę tchnąć w was i sprawić, byście żyli według moich nakazów i przestrzegali przykazań, i według nich postępowali.

Jak można rozumieć: „serca kamienne”? Na czym miała polegać zmiana serc kamiennych na serca z ciała? O czym może świadczyć taka zmiana? (o miłości Boga i dowartościowaniu miłości jako kluczowej w relacji z Bogiem i innymi ludźmi)

Mt 11,29

Weźcie na siebie moje jarzmo i ucicie się ode Mnie, bo jestem cichy i pokornego serca, a znajdziecie ukojenie dla dusz waszych.

Jak można rozumieć określenie Jezusa: „cichy i pokornego serca”?

„Cichy i pokornego serca” oznacza wewnętrzną łagodność, brak pychy, uznanie swoich ograniczeń oraz służebną postawę wobec innych, na wzór Jezusa. To świadome nastawienie serca, które nie wywyższa się, kontroluje gniew i rezygnuje z uporu, kierując się miłością i prawdą o sobie.

Oto szczegółowe znaczenie tego wyrażenia: Jezus określa tak samego siebie, zapraszając do naśladowania Go w uniżeniu i miłości.

- Cichy: W kontekście biblijnym i duchowym nie oznacza bycia wycofanym, ale łagodnym, opanowanym i panującym nad swoim gniewem oraz reakcjami.
- Pokornego serca: To postawa wewnętrzna, a nie tylko zewnętrzna poza. Pokorny zna swoją wartość (jako dzieła Bożego), ale też swoje wady i ograniczenia, dzięki czemu nie ulega pysze.
- Przeciwieństwo pychy: Pokorny sercem nie wynosi się ponad innych, nie szuka poklasku i unika złośliwości.
- Nastawienie wewnętrzne: Chodzi o stan ducha, który wyklucza upór i złą wolę, a sprzyja współpracy i miłości.

Być cichym i pokornego serca oznacza zatem wewnętrzną dojrzałość, która pozwala służyć innym z miłością, zamiast dominować.

W konkluzji warto zauważyć, że jeśli człowiek dokona czegoś wyjątkowego, często staje się bohaterem, jest o nim głośno, donoszą o nim media itp. A Jezus, choć dokonał czegoś, czego nikt inny nie potrafi – zbawił świat – to pozostaje cichy i pokornego serca.

Analiza obrazu

Nauczyciel odczytuje słowa św. Małgorzaty Marii Alacoque: „Ponownie stanął przede mną Chrystus, mój ukochany Mistrz, jaśniejący w chwale. Jego pięć ran świeciło jak pięć słońc. Z Jego najświętszego człowieczeństwa wydobywały się we wszystkich kierunkach ogniste płomienie, ale szczególnie z Jego godnej czci piersi, podobnej do rozpalonego pieca. Kiedy się ona otwarła, zobaczyłam Jego serce, to Serce, które wszystkich ogarnia miłością i samo jest godne wszelkiej miłości. Serce to było niewyczerpanym źródłem tych płomieni” (J. Gawęł, *Dziewięć kroków do Serca Jezusa*, Dom Wydawniczy „Rafael”, Kraków 2025, s. 34-35).

Uczniowie podzieleni na grupy analizują poszczególne elementy wizerunku (w miarę możliwości warto wyświetlić wizerunek Najświętszego Serca Jezusa lub rozdać uczniom obrazki z nim):

Grupa 1 – korona cierniowa

Grupa 2 – ogień

Grupa 3 – krzyż

Grupa 4 – rana

Każda grupa odwołuje się do konkretnego wydarzenia/opisu biblijnego oraz ukazuje znaczenie elementu wizerunku w kontekście zbawczego dzieła Jezusa i życia ludzi.

Po zaprezentowaniu owoców pracy uczniów i podsumowaniu własnym komentarzem, nauczyciel przytacza słowa papieża Franciszka z encykliki:

Chociaż przedstawienie samego serca z płomieniem ognia mogłoby być wymownym symbolem, przypominającym nam o miłości Jezusa, to wskazane jest, by to serce stanowiło część wizerunku Jezusa Chrystusa. W ten sposób Jego wezwanie do osobistej relacji, spotkania i dialogu [33] jest jeszcze bardziej znaczące. Ten otoczony czcią obraz Chrystusa, w którym wybija się Jego kochające serce, posiada również spojrzenie, które wzywa do spotkania, do dialogu, do zaufania; ma silne ręce, zdolne nas wesprzeć; ma usta, które kierują do nas słowo w sposób wyjątkowy i bardzo osobisty (DN 54).

Minidyskusja

Nauczyciel przypomina (i/lub wyświetla) słowa św. Augustyna, które padły w filmie: „Stworzyłeś nas, Panie, jako skierowanych ku Tobie. I niespokojne jest serce nasze, dopóki w Tobie nie spocznie”. Uczniowie potwierdzają zasadność tych słów, odnosząc się do konkretnych bohaterów filmu.

W podsumowaniu warto odnieść się do słów papieża Benedykta XVI:

Każdy człowiek potrzebuje mieć jakiegoś «centrum» życia, źródło prawdy i dobroci, z którego można czerpać w zmieniających się, różnych sytuacjach i w trudach codzienności. Każdy z nas, kiedy przestaje w ciszy, potrzebuje poczuć nie tylko bicie własnego serca, ale – jeszcze głębiej w swoim wnętrzu – pulsowanie niezawodnej obecności, wyczuwalnej zmysłami wiary, ale o wiele bardziej realnej: obecności Chrystusa, serca świata (Benedykt XVI, Chrystus – serce świata. Rozważanie przed modlitwą Anioł Pański, 1.06.2008, https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/modlitwy/ap_01062008.html).

Alternatywnie nauczyciel odczytuje fragment encykliki *Dilexit nos*:

Sposób, w jaki Chrystus nas kocha, jest czymś, czego nie chciał On nam zbyt łatwo wyjaśniać. Pokazał to w swoich gestach. Obserwując Jego działanie, możemy odkryć, jak traktuje każdego z nas, nawet jeśli trudno nam to dostrzec (DN 33).

Następnie uczniowie dyskutują o poszczególnych bohaterach filmu, zwracając uwagę na Boże działanie w ich życiu – jak doświadczenie Bożej miłości odmieniło ich życie, w czym im pomogło?

Okienko informacyjne

Uczniowie wypełniają okienka informacyjne (załącznik 1) pt. *Serce Jezusa* według następujących zasad:

1. definicja, opis słowny – w brzmieniu analogicznym do wezwań *Litanii do Najświętszego Serca Jezusa* (Serce Jezusa...);
2. schemat graficzny – wymyślenie grafiki, która będzie podkreślać ścisły związek Najświętszego Serca Jezusa z Eucharystią;
3. porównanie, metafora – może być zainspirowane filmem lub zapamiętane z niego (np. „Serce Jezusa to miejsce namacalne, terytorium Jego miłości. Miejsce, w którym mieszkam i modłę się”);
4. dialog komiksowy – dialog, którego bohaterami będzie Jezus i wybrana postać z filmu *Najświętsze Serce*.

Gotowe prace warto umieścić w widocznym miejscu lub – stosownie do pozostałego czasu – poprosić przedstawicieli grup o zaprezentowanie pomysłów.

W podsumowaniu pracy nauczyciel skupia się szczególnie na schematach graficznych i podkreśla związek miłości Jezusa z Eucharystią, nawiązując do słów Vinza z filmu, który opowiadał o reakcji swojej mamy w zaawansowanym stadium Alzheimera, że w Eucharystii mały kawałek chleba to nie jest chleb, ale prawdziwe Ciało Jezusa (tak jak to zapowiedział podczas Ostatniej Wieczerzy). „Przyjmowanie Eucharystii jest jak otrzymanie tsunami Bożej miłości. Gdy przyjmujemy Eucharystię, łączymy się z Najświętszym Sercem”.

Krótką rozmowa

Przypomnienie postaci z filmu – matki Yvonne-Aimee oraz o. Labutte – które także mówiły o związku Najświętszego Serca Jezusa z Eucharystią (Yvonne podczas modlitwy w ogrodzie doświadczyła wizji profanacji Hostii przez dwóch mężczyzn – z Hostii zaczęła wyciekać krew. Wtedy zawołała swojego Anioła Stróża, prosząc o odzyskanie znieważonej Hostii. Chwilę później anioł przyniósł zakrwawioną Hostię i umieścił ją na gałęzi sosny, co zostało uwiecznione na fotografii) oraz poruszenie wątku cudów eucharystycznych (warto nawiązać do postaci św. Carla Acutisa).

Analiza sytuacji i dyskusja

Nauczyciel zauważa, że miłość Jezusa ujawnia się szczególnie w obliczu nieszczęść, trudnych wydarzeń, słowem tam, gdzie jej najbardziej potrzeba, jak choćby w czasie wojny, gdy żołnierze mieli z sobą wizerunek Najświętszego Serca. Zauważa, że ukazane w filmie wydarzenia działy się we Francji. Francja jest krajem o głębokich korzeniach katolickich, ale obecnie charakteryzuje się wysokim stopniem sekularyzacji (*laïcité*), gdzie około 35-45% społeczeństwa to osoby niereligijne, ateści lub agnostycy. Choć deklaracje katolickie obejmują wciąż około 50-60% populacji, regularnie praktykuje tylko kilka procent z nich. Islam jest drugą największą religią, wyznawaną przez ok. 7-9% ludności.

Kluczowe aspekty religijności we Francji

- Sekularyzacja i laickość: Francja jest „państwem świeckim”, co oznacza prawny rozdział Kościoła od państwa. Religia jest traktowana głównie jako sprawa prywatna.
- Katolicyzm: Pozostaje historycznym i kulturowym fundamentem, jednak praktyka religijna jest niska. Z drugiej strony, następuje zjawisko „ożywienia wiary” wśród młodszych pokoleń, z których ponad połowa praktykujących to osoby poniżej 35. roku życia.
- Inne wyznania: Islam jest dynamicznie rozwijającą się religią (ok. 5-6 mln wyznawców). Mniejsze grupy stanowią protestanci, prawosławni, buddyści i żydzi.
- Postawy religijne: Około 40% Francuzów nie wierzy w żadnego Boga lub siłę wyższą. Wartości chrześcijańskie są jednak wciąż uważane za istotne przez znaczną część społeczeństwa, nawet wśród niepraktykujących.
- Wpływ wydarzeń: Po pożarze katedry Notre-Dame w 2019 roku odnotowano wzrost zainteresowania religią, a także po pandemii wzrosła o ok. 9% deklarowana frekwencja na nabożeństwach.

W ostatnich latach coraz więcej jest też nawróceń i chrztów wśród dorosłych. Jakie zagrożenia dla życia duchowego, dla wiary spotykamy we współczesnym świecie? (Po krótkiej rozmowie warto przywołać ukazany w filmie motyw „znaku ochronnego” i zapotrzebowania na niego w dzisiejszej rzeczywistości.)

Zakończenie

Analiza porównawcza

Uczniowie na podstawie dotychczasowej wiedzy i treści z filmu szukają analogii między św. Małgorzatą Marią Alacoque a Maryją i uzupełniają tabelę z załącznika 3.

Warto podsumować prace uczniów słowami papieża Franciszka:

Stojąc przed Sercem żywego i obecnego Jezusa, nasz umysł, oświecony przez Ducha, rozumie słowa Jezusa. W ten sposób nasza wola pobudza się do ich praktykowania. Jednak mogłoby to pozostać formą samowystarczalnego moralizmu. Słuchanie i smakowanie Pana oraz oddawanie Mu czci jest sprawą serca. Tylko serce jest zdolne doprowadzić inne władze i namiętności oraz całą naszą osobę do postawy czci i pełnego miłości posłuszeństwa Panu. (DN27).

Nauczyciel zwraca uwagę na to, że bycie blisko Serca Jezusa może mieć różne scenariusze, czego dowodzą także biblijne postaci – św. Jan, umiłowany uczeń Jezusa, w czasie Ostatniej Wieczerzy spoczywający na Sercu Pana (J 13,23: Jeden z Jego uczniów – ten, którego Jezus miłował – spoczywał na Jego piersi). Do Jana można porównać sytuację Louisa, który od najmłodszych lat widział wiarę i zawierzenie rodziców, więc nawet choroba i cierpienie nie załamały go, ale świadom miłości Jezusa przyjął „swój krzyż”.

Bywają jednak i inne drogi życia duchowego – niektórzy nie mają doświadczenia relacji z Bogiem, żyją według swoich zasad. Dopiero na pewnym etapie zostają poruszeni miłością Jezusa, jak św. Longin, który po zranieniu serca Jezusa na krzyżu na widok wypływającej krwi i wody oraz w oparciu o inne znaki nawrócił się i odtąd był jednym z najwierniejszych uczniów. Podobnie było z Zoe, która choć spełniała się w sporcie, potem na studiach, to kładła się spać z poczuciem głębokiej pustki. Poczucie sensu odzyskała za sprawą przyjaciółki, z którą przyszła na Mszę Świętą, oraz opiekunki praktyk, która namówiła ją na wyjazd do Paray-le-Monial.

Niezależnie od tego, jaką drogę przeszedł ktoś, kto dotarł do Serca Jezusa, ta swoista „transplantacja”, która dokonuje się w Eucharystii – czynienie naszych serc według Najświętszego Serca Jezusowego – zobowiązuje. Tak jak osoba z przeszczepionym sercem otrzymuje „nowe życie”, zdrowie, sprawność i możliwość działania, tak przyjmowanie Eucharystii ma czynić człowieka „żywą monstrancją”. Miłość otrzymana przez Jezusa zobowiązuje do niesienia jej dalej, przekazywania innym (Jezus uzdalnia do miłości bliźniego), a nasze serca dostrzegają potrzeby innych. Jak napisał papież Benedykt XVI, to „serca, które widzą”.

Program chrześcijański – program dobrego Samarytanina, program Jezusa – to «serce, które widzi». Takie serce widzi, gdzie potrzeba miłości i działa konsekwentnie. Oczywiście, gdy działalność charytatywna jest podejmowana przez Kościół jako inicjatywa wspólnotowa, ze spontanicznością jednostki musi być połączone również programowanie, przewidywanie, współpraca z innymi podobnymi instytucjami (DCE 31).

Inne propozycje zadań domowych, pracy w grupach lub indywidualnej, bądź zadań dla chętnych:

1. Podczas pierwszej pielgrzymki do Francji w 1980 roku papież Jan Paweł II pytał: *Francjo, najstarsza córko Kościoła, czy jesteś wierna obietnicom twego chrztu? Jak zmieniła się od tamtej pory sytuacja wiary katolickiej we Francji? Co dostrzega się dziś w tej kwestii? W kontekście wydarzeń i postaci ukazanych w filmie przygotuj się do dyskusji na temat: *Najświętsze Serce Jezusa ratunkiem dla dzisiejszego człowieka.**

2. Wybierz jedno zdanie z filmu *Najświętsze Serce* i rozwiń je, odnosząc się do wybranych postaci z filmu lub innych osób, które dostrzegają znaczenie wiary i Bożej miłości w swoim życiu:

„Bóg zamieszkał w ludzkim sercu, by odczuwać wszystko to, co ludzkie serce”.

„Przyjmowanie Eucharystii jest jak otrzymanie tsunami Bożej miłości”.

„Zwycięstwo przyjdzie przez miłosierdzie”.

„Potrzebujemy znaków materialnych, aby wyrażać nasze duchowe zaangażowanie”.

„Wiara jest czymś konkretnym, wcielonym i potrzebuje znaków”.

„Kiedy coś idzie źle, Serce Jezusa pomaga znaleźć wyjście”.

3. Który wizerunek Najświętszego Serca Jezusa bardziej do Ciebie przemawia: Pompea Batoniego namalowany w 1760 roku (1) czy George’a Desvallieresa (2)? Uzasadnij odpowiedź.

1.

2.

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Naj%C5%9Bwi%C4%99tsze_Serce_Jezusa_\(obraz_Pompea_Batoniego\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Naj%C5%9Bwi%C4%99tsze_Serce_Jezusa_(obraz_Pompea_Batoniego))

<http://eliasicons.blogspot.com/2012/08/>

4. Z którym z bohaterów – biorąc pod uwagę jego sytuację życiową i podejście do wiary – najbardziej się utożsamiasz? Spróbuj tak jak on/ona pogłębić swą pobożność do Serca Jezusowego.

5. Wybierz dowolne wezwanie z *Litanii do Najświętszego Serca Pana Jezusa* i wykonaj do niego ilustrację.

Opracowała: Aneta Rayzacher-Majewska

Załącznik 1

Definicja, opis słowny	Schemat graficzny
Porównanie, metafora	Dialog komiksowy

Załącznik 2

Które z obietnic Jezusa przekazanych św. Małgorzacie Marii Alacoque spełniły się w przypadku poszczególnych bohaterów filmu *Najświętsze Serce?* (Nie wszystkie pola w kolumnie „bohater filmu” muszą być wypełnione. Przed przystąpieniem do zadania warto, by uczniowie przypomnieli sobie każdą z postaci, w razie potrzeby z pomocą nauczyciela: – Zoe – Louis – Vinz le Mariachi – Sylvie i Jean Marc – Rodrique – George/Maximilien Desvallieres – matka Yvonne-Aimee – mama Vinza - Alicia Beauvisage)

	Obietnica Jezusa	Bohater filmu
1	Dam im łaski potrzebne w ich stanie.	
2	Ustalę pokój w ich rodzinach.	
3	Będę ich pocieszał w utrapieniach.	
4	Będę ich pewną ucieczką w życiu, a szczególnie w godzinę śmierci.	
5	Będę im błogosławił w ich przedsięwzięciach.	
6	Grzesznicy znajdą w mym Sercu źródło i ocean miłosierdzia.	
7	Dusze ozięble staną się gorliwymi.	
8	Dusze gorliwe prędko dojdą do doskonałości.	
9	Będę błogosławił domom, w których wizerunek Serca mojego będzie czczony.	
10	Osoby, które będą to nabożeństwo rozszerzały, będą miały imię swoje wypisane w Sercu moim.	
11	Dam kapłanom dar wzruszania serc nawet najzatwardziały.	
12	W nadmiarze miłosierdzia Serca mojego przyrzekam tym wszystkim, którzy będą komunikować w pierwsze piątki miesiąca przez dziewięć miesięcy z rzędu w intencji wynagrodzenia, że miłość moja udzieli łaskę pokuty, iż nie umrą w mojej niełasce, ani bez Sakramentów świętych, a Serce moje będzie im pewną ucieczką w ostatniej godzinie życia.	

Załącznik 3

Maryja	Małgorzata Maria Alacoque
„Nie bój się, Maryjo, znalazłaś bowiem łaskę u Boga (...) Oto ja, służebnica Pańska” (Łk 1,30.38).	
„Lecz Maryja zachowywała wszystkie te sprawy i rozważała je w swoim sercu” (Łk 2,19).	
„(...) a Twoją duszę miecz przeniknie – aby na jaw wyszły zamysły serc wielu” (Łk 2,35). „A obok krzyża Jezusowego stały: Matka Jego i siostra Matki Jego, Maria, żona Kleofasa, i Maria Magdalena” (J 19,25).	
„Wtedy Matka Jego powiedziała do sług: «Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie»” (J 2,5).	
„Wszyscy oni trwali jednomyślnie na modlitwie razem z niewiastami, z Maryją, Matką Jezusa, i z braćmi Jego” (Dz 1,14).	

Propozycja wypełnienia:

Maryja	Małgorzata Maria Alacoque
„Nie bój się, Maryjo, znalazłaś bowiem łaskę u Boga (...) Oto ja, służebnica Pańska” (Łk 1,30.38).	Wybór przez Pana, wierność woli Bożej (zgoda na zabranie jej serca).
„Lecz Maryja zachowywała wszystkie te sprawy i rozważała je w swoim sercu” (Łk 2,19).	Rozważanie objawień.
„(...) a Twoją duszę miecz przeniknie – aby na jaw wyszły zamysły serc wielu” (Łk 2,35). „A obok krzyża Jezusowego stały: Matka Jego i siostra Matki Jego, Maria, żona Kleofasa, i Maria Magdalena” (J 19,25).	Cierpienia odczuwane w godzinie męki i śmierci Jezusa.
„Wtedy Matka Jego powiedziała do sług: «Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie»” (J 2,5).	Przekazywanie ludziom orędzia o Sercu Jezusa i potrzebie wynagradzania Mu.
„Wszyscy oni trwali jednomyślnie na modlitwie razem z niewiastami, z Maryją, Matką Jezusa, i z braćmi Jego” (Dz 1,14).	Trwanie na modlitwie; szerzenie kultu Serca Jezusowego, wzywanie do modlitwy wynagradzającej.

Materiały dla nauczyciela

„Święta Małgorzata Maria Alacoque (1647-1690) nazywana jest umiłowaną uczennicą Serca Jezusowego. Doświadczyła ona w sposób szczególny i wyjątkowy miłości Serca Zbawiciela (...) W 1671 roku wstąpiła do klasztoru Sióstr Wizytek w Paray-le-Monial. To w tym klasztorze miała tak zwane wielkie objawienia Bożego Serca. Papież bł. Pius IX w 1864 roku ogłosił ją błogosławioną, a Benedykt XV w 1920 roku – świętą. W listopadzie 1672 roku Pan Jezus mówił do niej: «Oto rana mego Serca, abys zamieszkała tam teraz i na wieki». Pewnego dnia ukazał się jej św. Franciszek z Asyżu. Zobaczyła go w chwale, której doznał dzięki swemu zjednoczeniu z męką Chrystusa. Święty ten został jej dany jako przewodnik duchowy. Nadzwyczajne łaski były tylko początkiem i zapowiedzią jeszcze większych, a tymi były cztery wielkie objawienia Serca Pana Jezusa, które miała w latach 1673-1675” (ks. Józef Gaweł SCJ, *Najświętsze Serce. Przewodnik czcicieli Serca Jezusowego*, Dom Wydawniczy „Rafael”, Kraków 2025, s. 7-8).

„Święta Małgorzata Maria pierwszego z czterech wielkich objawień doświadczyła 27 grudnia 1673 roku, w uroczystość św. Jana Ewangelisty. Było to „objawienie tajemnicy miłości”. Pan Jezus niespodziewanie ukazał się jej podczas adoracji Najświętszego Sakramentu i odsłonił przed skromną zakonnicą tajemnicę swego Serca. Powiedział wtedy: «Moje Boskie Serce goreje tak wielką miłością ku ludziom, a zwłaszcza ku tobie, że nie może już powstrzymać w sobie płomieni tej gorącej miłości. Musi je rozlać za twoim pośrednictwem i ukazać się ludziom, by ich ubogacić drogocennymi skarbami, które ci odsłaniam, a które zawierają łaski uświęcające i zbawienne, konieczne, by je wydobyć z przepaści zatracenia». Po tych słowach Jezus ukazał Małgorzacie Marii swoje bijące Serce, a następnie zażądał jej serca. Oddała Mu je z radością, a On zanurzył je we własnym, po czym zwrócił zakonnicy jako «płomień gorejący w kształcie serca». Powiedział, że jest to drogocenny zadatek Jego miłości, która będzie ją trawić do ostatniej chwili. Od tego momentu święta wizytka odczuwała w sercu nieustający ból, który narastał zwłaszcza w każdy pierwszy piątek miesiąca. Wkrótce święta zakonnica miała drugie objawienie, które można określić następującymi słowami: «Pan Jezus czeka na miłość ludzi». Pewnego dnia udała się do kaplicy, gdzie Zbawiciel już na nią czekał. Zobaczyła wtedy po raz kolejny Serce Jezusa. Zdawało się, że spoczywa Ono na tronie z ognia i promieni. Otaczała Je korona cierniowa i wieńczył krzyż. Zakonnica mogła nawet dostrzec ranę zadaną włócznią żołnierza. Pan Jezus zażądał, aby Małgorzata Maria przyprowadziła siostry i braci do Jego Serca. Poleciał jej też, by przekazała im od Niego, że ich kocha i czeka na ich miłość. Zbawiciel otworzył przed nią swoje

Serce, aby ludzie czerpali z Niego bogactwa miłości i miłosierdzia oraz łaski potrzebne w drodze do zbawienia. Oznajmił jej: «To nabożeństwo jest ostatnim wysiłkiem mojej miłości i będzie dla ludzi jedynym ratunkiem w tych ostatnich czasach». Trzecie wielkie objawienie jest datowane na 2 lipca 1674 roku. Można je określić słowami: «cierpienie z powodu niewdzięczności». Gdy Małgorzata Maria modliła się przed tabernakulum, nagle ukazał się jej Pan Jezus. Z Jego ran biła niezwykła jasność. Światło płynące z rany Jego Serca rozrosło się i Zbawiciel zaczął mówić o niewdzięczności, którą ludzie odpłacają Mu za Jego miłość. Sprawia to Jezusowi większą udrękę niż wszystkie cierpienia doznane przez Niego w trakcie ziemskiego życia. «Przynajmniej ty staraj się Mi zadośćuczynić, o ile to będzie w twojej mocy, za ich niewdzięczność» – powiedział Pan Jezus do swojej umiłowanej uczennicy. Zażądał, by przyjmowała Komunię Świętą tak często, jak tylko może, zwłaszcza w każdy pierwszy piątek miesiąca. Polecił jej także modlitwę każdej nocy z czwartku na piątek między 23.00 a 24.00, czyli godzinę świętą, aby w ten sposób uczestniczyła w Jego śmiertelnym smutku, który przeżywał w ogrodzie Oliwnym (...) Najważniejsze, czwarte wielkie objawienie Małgorzata Maria miała 19 czerwca 1675 roku, w oktawie Bożego Ciała. Związane ono było z ustanowieniem święta Serca Jezusowego. Kiedy klęczała przed Najświętszym Sakramentem, ujrzała Pana Jezusa. Odślonił On jej swe Serce i powiedział: «Oto Serce, które tak bardzo umiłowało ludzi, że niczego nie oszczędziło, aż do wyczerpania i wyniszczenia się, by im dać dowody swej miłości. A w zamian od większości z nich doznaje tylko niewdzięczności przez nieuszanowania i świętokradztwa, przez oziębłość i pogardę, z jaką się odnoszą do Mnie w tym Sakramencie miłości». Pan Jezus zażądał, aby w pierwszy piątek po oktawie Bożego Ciała odbywała się specjalna uroczystość ku czci Jego Serca i aby w tym dniu przystępowano do Komunii Świętej oraz uroczystość wynagradzano zniewagi, których to Serce doznaje od ludzi» (ks. Józef Gaweł SCJ, *Najświętsze Serce. Przewodnik czcicieli Serca Jezusowego*, Dom Wydawniczy „Rafael”, Kraków 2025, s. 10-11).

„Tarcza Serca Jezusowego nazywana jest także odznaką Serca Jezusowego. To obrona lub osłona przed grożącym niebezpieczeństwem, tym bowiem jest dla nas Serce Jezusa. Jest to mały medalik, obrazek lub kawałek płótna z wizerunkiem Serca Jezusowego, który czciciele tego Serca noszą na piersi. Często jest on wykonany z białej czy czerwonej materii wełnianej lub do niej przyszyty. Dlatego niektórzy nazywali te obrazki szkaplerzem Serca Jezusowego. Nie jest to jednak właściwa nazwa, gdyż szkaplerz ma inny wygląd. Obecnie popularne są również tarcze w kształcie ryngrafu z symbolem Serca Jezusowego oraz napisem: «Przyjdź Królestwo Twoje». Na odwrocie widnieje inskrypcja: «Stój, Serce Jezusa jest ze mną»» (ks. Józef Gaweł SCJ, *Tarcza serca Jezusa*, Dom Wydawniczy „Rafael”, Kraków 2026, s. 3).